

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege privind modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003

(nr. 334 din 16.07.2020)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege nominalizat, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, și menționează următoarele considerente.

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați, fapt ce corespunde prevederilor art.73 din Constituție și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Potrivit Notei informative, proiectul de lege are drept scop ajustarea reglementărilor Codului de procedură civilă privind procedura examinării recursului de către Curtea Supremă de Justiție în concordanță cu concluziile Curții Europene pentru Drepturile Omului, din hotărârea CtEDO în cauza Covalenco v. Republica Moldova (nr. 72164/14).

3. Constituția Republicii Moldova la art. 20 consemnează că, *orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime*. Totodată, în conformitate cu prevederile art. 117 din Legea supremă, *în toate instanțele judecătorești ședințele de judecată sunt publice. Judecarea proceselor în ședință închisă se admite numai în cazurile stabilite prin lege, cu respectarea tuturor regulilor de procedură*. De asemenea, împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.

Astfel, prevederile proiectului supus avizării, determină modificarea procedurii de judecare a recursului de către Curtea Supremă de Justiție, prin examinare fără înștiințarea participanților la proces, cu excepția cazurilor, referitoare la *constatarea circumstanțelor de drept și de fapt esențiale*, invocate de către părți în instanța de recurs sau examinate de către instanța de recurs în urma administrării probelor prezentate anterior la materialele cauzei, nu au fost dezbătute de instanțele de fond sau apel.

În acest context, remarcăm Hotărârea Curții Constituționale nr. 4/2016, care stabilește că, *dreptul de acces la un tribunal acoperă și dreptul de a introduce apel sau recurs, în măsura în care astfel de căi de atac sunt reglementate de legislația națională*. Aceasta nu înseamnă că accesul liber la justiție trebuie asigurat la toate instanțele judecătorești și la toate căile de atac, deoarece competența și căile de atac sunt stabilite exclusiv de legiuitor, care poate institui reguli speciale, având în vedere situații deosebite.

De asemenea, în Decizia nr.95/2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 148g/2016, Curtea Constituțională reamintește că accesul la justiție nu este un drept absolut, putând fi limitat prin condiții de formă și de fond impuse de legiuitor (pct.19), subliniind că *legiuitorul a acordat instanței de recurs dreptul de a decide invitarea unor participanți sau reprezentanți ai acestora pentru a se pronunța asupra problemelor de legalitate invocate în cererea de recurs* (pct.25).

Astfel, în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui recurs care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile art. 6 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, chiar dacă instanța de apel sau recurs nu oferă reclamantului posibilitatea să se exprime în fața sa, în persoană (Helmens v. Suedia nr. 38978/97).

Reținem că, în partea ce ține de constatările instanței de recurs asupra circumstanțelor de fapt, ce evoluează drept excepție în cadrul examinării recursului conform proiectului de lege supus avizării, este necesar de a consemna prevederile statuate la alin. (1) art. 442 din Codul de procedură civilă, care stabilesc că, *juducând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi*. Context în care, relevăm că proiectul de lege nu corelează cu prevederile actuale din legislația procesual civilă, fapt ce contravine dispoziției statuate la lit. a) alin.(4) art. 3 din Legea nr.100/2017 privind actele normative.

Mai mult, Curtea Constituțională în Decizia de inadmisibilitate a sesizării nr. 148g/2016, subliniază că, *ținând cont de natura juridică a recursului, în cadrul căruia instanța se pronunță doar asupra aspectelor de drept*, iar examinarea acestuia în procedura civilă fără participarea părților, în esență nu poate să afecteze accesul liber la justiție.

Totodată, în partea ce ține de argumentele enunțate de autor în Nota informativă invocând cazul Covalenco v. Republica Moldova, subliniem că Curtea Europeană pentru Drepturile Omului nu dă apreciere cadrului legislativ în materie. Însă, *în speță* se expune asupra deciziei Curții Supreme de Justiție care nu a făcut nicio referire la constatările instanțelor inferioare, aceasta înlocuind aprecierile date anterior circumstanțelor de fapt și prevederilor legale cu cele proprii. În aceste circumstanțe, Curtea a concluzionat că, deși Curtea Supremă de Justiție este o instanță supremă competentă să examineze un recurs, în realitate aceasta a acționat ca o instanță de fond, iar reclamantului nu îi putea fi imputat faptul că eșuase să solicite examinarea cauzei în cadrul unei ședințe de judecată.

4. Pentru a fi în corespundere cu rigorile tehnicii legislative stabilite în Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, invocăm următoarele:

- în temeiul prevederilor art.32 alineatele (1) și (3), proiectul actului normativ, însoțit de nota informativă, urma a fi transmis spre avizare autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect, instituțiilor interesate, precum și reprezentanților societății civile, care întocmesc și prezintă autorului proiectului avizele la proiect. În acest sens, Consiliul Superior al Magistraturii ca organ de autoadministrare judecătorească, format în vederea organizării și funcționării sistemului judecătoresc urmează a fi consultat pe marginea proiectului.

De asemenea, proiectul actului normativ urmează a fi supus consultării publice în modul stabilit de Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

- în conformitate cu art.63 alin.(3), dacă se modifică un singur articol sau punct dintr-un singur act normativ, în denumirea actului de modificare se face referire expresă la articolul sau punctul modificat și la actul normativ respectiv. Astfel, denumirea proiectului de lege urmează a fi expusă în următoarea redacție:

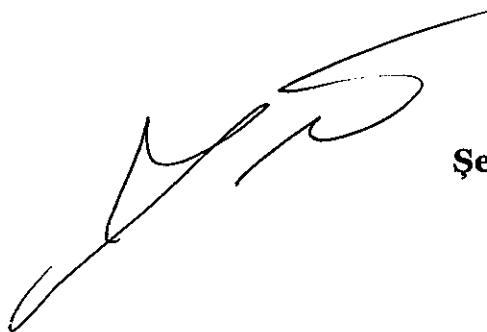
„Lege pentru modificarea articolului 444 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003”.

- în contextul prevederilor art. 51 alin. (3), unde se dispune că, dacă actul normativ conține un singur articol, în loc de număr se utilizează sintagma „Articol unic”, respectiv, dispoziția acestuia va avea următorul cuprins:

„**Articol unic.** Articolul 444 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.285-294, art.436), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

Articolul 444. Procedura de judecare a recursului
(în continuare după text)”.

În contextul celor expuse *supra*, considerăm necesar analizarea suplimentară a oportunității promovării proiectului de lege vizat.

Ion CREANGĂ
Șef Direcție generală